

Regeringskansliet
Finansdepartementet
Referens/dnr: Fi2017/02150/K

Stockholm 2017-09-11

Remissvar ”Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning” (SOU 2017:38)

Branschorganisationen Svenska Vård lämnar nedanstående svar på remiss om hur kvalitetsmått kan användas vid exempelvis upphandling av välfärdstjänster och uppföljning av välfärdstjänster.

Övergripande syn

Svenska Vård avstryker utredningens slutsatser i sin helhet när det gäller vinstbegränsningar för välfärdsföretag. Vi delar inte utredningens syn att det finns ett negativt samband mellan utförares vinst och den kvalitet som tillhandahålls. Mot den bakgrunden är det beklagligt att utredaren redovisar en skeptisk syn på möjligheten att nyttja kvalitetskrav för att stärka välfärden. Tvärtom anser vi att fristående utförare av välfärdstjänster kan erbjuda kvalitativt goda tjänster som en följd av att de tillåts generera överskott som kan återinvesteras i verksamheten. Överskott som bidrar till att forma en kvalitativt god verksamhet för den enskilde brukaren/patienten. Vi anser även att utredningen i alltför ringa utsträckning problematiserar de negativa följder som ofrånkomligen kommer att uppstå om fristående utförare drivs bort från välfärden. Demografiska utmaningar med en åldrande befolkning talar för att alla utförare som kan erbjuda god kvalitet till en rimlig kostnad måste värnas. Det finns en uppenbar risk att det offentliga varken har de ekonomiska eller personella resurserna att möta de behov som idag tillgodoses av andra utförare. Något som ofrånkomligen skulle slå hårt mot såväl den enskilde brukaren/patienten som personalen inom välfärden. Det vore mycket olyckligt.

Svenska Vård vill att regeringen istället prioriterar en väl utvecklad kvalitetskonkurrens. Fokus bör vara att uppmuntra och välkomna nya idéer som bidrar till att kvaliteten inom vård, omsorg och behandling höjs. Inte söka begränsa innovation och entreprenörskap hos fristående utförare genom att kringskära deras möjlighet att utvecklas sin verksamhet. Det kräver långsiktiga spelregler.

Konkurrens och mångfald ger ökat välbefinnande

Grunden för en fungerande marknadsekonomi är att konkurrens leder till utveckling av tjänster och produkter. Det har varit grundbulten för svensk konkurrenskraft och välbefinnande. Att reglera fristående utförares möjlighet att göra vinst utgör ett allvarligt ingrepp i såväl äganderätt som näringsfrihet och riskerar att försämra företagets vilja att investera. När offentliga och privata utförare ges möjlighet att konkurrera med varandra och ta lärdom av den andre uppstår innovation och förändringstryck som leder till stärkt kvalitet, mångfald och valfrihet.

Utredningen för fram synen att verksamhet som överlämnas till privata aktörer riskerar att leda till ett behov av ökad kontroll då drivkraften att göra vinst är överordnad. Det är en uppfattning som Svenska Vård anser vara felaktig. I en studie som vi genomfört, i samverkan med Företagarna, framkommer en diametralt annan bild av vilka motiv som finns hos fristående utförare inom välfärden. Närmare 60 procent av de tillfrågade uppgav att de startat sitt företag för att förverkliga sina idéer. Som näst vanligaste drivkraft angavs att erbjuda högre kvalitet i de tjänster som erbjuds och på tredje plats hamnade att hjälpa andra människor. I samma studie uppgav 6 av 10 företagare att de har återinvesterat mellan 25 och 100 procent av vinsten i sitt bolag. Pengar som riktats till att öka kompetensen och höja kvaliteten i verksamheten.

Fokus på kvalitet och stärkt makt för den enskilde omsorgstagaren

Det är viktigt att uppmärksamma att vård, omsorg och behandling skiljer sig från andra branscher. Vår uppfattning är det kräver konkurrens som bygger på kvalitet. Där reglering, uppföljning och tillsyn är verktyg som systematiskt ska nyttjas av myndigheter och beställare av välfärdstjänster. Där stärkta kvalitetskrav, transparens och makt för den enskilde individen att välja bidrar till ökad kvalitet inom såväl offentligt som privat utförd välfärd. Mot den bakgrunden finner vi det beklagligt att utredningen har en negativ inställning till möjligheten att ställa kvalitetskrav och mäta kvalitet i verksamheter inom välfärdssektorn. En rad fristående utförare inom välfärden bedriver redan idag ett systematiskt och ambitiöst kvalitetsarbete. Det finns välutvecklad kvalitetsmått och omfattande kvalitetsregister som kan nyttjas för att stärka och kvaliteten inom vård, omsorg och behandling. Ett ständigt pågående kvalitetsarbete är centralt för att säkerställa god verksamhet till nytta för brukaren/patienten och därigenom utveckla välfärden.

Avslutning

Svenska Vård delar avslutningsvis inte utredningens syn att vinstsyftande företag i välfärden undergräver välfärdssystemens legitimitet. Tvärtom är vår uppfattning att den största långsiktiga risken består i att välfärdssektorn inte förmår leverera tillfredsställande kvalitet till kostnader som anses rimliga. I förlängningen kan det hota dagens välfärdsmodell. Av det skälet är det viktigt att kvalitetsutveckling och kostnadseffektiviseringar kontinuerligt kan ske i välfärdssektorn. En bärande förutsättning är att det råder kvalitetskonkurrens. Det kräver att det finns såväl offentliga utförare som fristående vinstdrivande företag verksamma inom den offentligt finansierade välfärden. Problemet är inte utförare som erbjuder hög kvalitet, är effektiva och går med vinst. Problemet är utförare som erbjuder låg kvalitet, är ineffektiva och går med förlust.

De fristående utförarna inom vård, omsorg och behandling bidrar till att utveckla kvaliteten och nytänkandet inom svensk välfärd och ger ökad valfrihet för den enskilde brukaren/patienten. Anställda inom välfärdssektorn får fler arbetsgivare att välja bland. Detta riskerar utredningens förslag att sätta stopp för. Svenska Vårds uppfattning är därför att utredningens förslag om vinstbegränsningar för välfärdsföretag inte bör förverkligas.

När det gäller utredningens övriga förslag i kapitel 9, 10, 11 och 12 ställer sig Svenska Vård bakom Företagarnas remissvar.

För Svenska Vård

Thomas af Bjur

Förbundsdirektör